

SECTIO X. A

Secunda ratio probabilis.

An esse tantum unum Deum demonstrari possit.

AE C questio definita videri potest in superioribus, ubi ostendimus ens a se non posse esse nisi unum: cum enim de ratione Dei sit qd sit ens a se, inde necessario concluditur non posse esse nisi unum Deum. Nihilominus tamen eam hoc loco addere visum est, tum qd formaliter sit hac conclusio diversis diversisq; rationibus probari solet, quas expedire breuiter oportet: tum etia vt obiter Theologos moneamus, quomodo rationes quae vitantur Dei demonstrant, nihil Trinitati personarum aduersentur.

Ratio Aristotelis expenditur.

I. Deum igitur esse unum ex physico motu colligere conatus est Arist. 8. Phys. text. 54. & sequentibus. Quia primus motor, vnus tantu est: sed primus motor est Deus: ergo Deus est tantu vnus. Maior conitatur, quia tantu est vnu primum mobile, & vnus primus motus: ergo tantum est vnus primus motor. Quae ratio amplius declaratur ex his quae ipse tradit in 12. Metaph. text. 44. vbi ostendit tot esse intelligentias mouentes quot sunt caeli mobiles; & consequenter iuxta ordinem & dignitatem mobilitatis esse ordinem mouentium: sicut ergo inter corpora mobilia datur vnu supremum, ita & inter motores datur vnus tantu primus, & ille appellatur Deus. Hic discursus Aristotelis habet quidem rata probabilitatem, quanta ex modo physico, & motu sensibili haberi potest; tamen, vt sepe in superioribus dixi, haec media physica minus efficacia sunt ad ea demonstranda quae in Deo reperiuntur. Vnde, si vt diximus, ex solo motu physico non potest euidenter demonstrari Deum esse multo minus poterit concludi esse tantu vnu. Primum igitur, licet illo discursu concludatur, in hoc vniuerso esse tantu vnu primum motore, non tamen simpliciter, quia ex motu demonstrari non potest, non esse aliud vniuersum, & aliud mobile aequae primum.

II. Deinde cum intelligentiae non sint per se primae propter motum caeli, omnis ratiocinatio quae ex motibus caeli fit, ad numerum, ordinem, & nobilitatem intelligentiarum inferenda, est valde infirma coniectura, vt idemmet Aristoteles vidit, & infra iterum dicemus agentes de alijs spiritalibus substantijs: ergo vitas Dei non satis potest ex vitate primi motoris caelorum demonstrari: nam supra illum motore possunt esse aliae superiores substantiae. Imo iuxta veterum sententiam, etia philosophica, proximus motor primi caeli non est Deus: ex ordine autem motuum ad summum concludi potest, illum proximum motorem primioribus esse vnu tantu esseq; nobiliore inferiorum orbium motoribus. Quod vero ultra illum non sint alia nobiliora entia, aut qd non sint multa, sed vnu tantu, non potest ex illo motu demonstrari. Quaeque neq; etia possit ex physico motu aliquo amplius colligi quae vnus primus motor. Vnde ex illo discursu saltem sumi potest, ordinem rerum, & motuum vniuersi indicare vitate potius quae pluralitatem Dei. Sumitur etia argumentum proportionale, qd sicut omnes motus physici ad vnu primum motorem reducuntur ita omnia entia ad vnum primum principium & causam, quam appellamus Deum.

H V C. accedit alia ratio, quam tetigit Arist. in fine lib. 12. Metaph. vbi cum intulisset contra Pythagoricos qd ponent multa principia non est bona pluralitas principiatuum. Vnde ergo Princeps. Quae ratione sic proponit D. Th. 1. cot. G. et. c. 42. rat. 3. qd sufficere huiusmodi posito, melius est per vnum fieri quam per multa: sed reru ordo est sicut melius potest esse: non enim poterit aegrius primi deest perfectioni rerum: Optimus autem ordo est per reductionem ad vnum, ergo &c. Quae ratio est quidem bona coniectura, non potest tamen esse conuincens demonstratio, quia esse Dei non est propter vniuersum, nec propter optimum ordinem aut gubernationem eius, sed est per se se ob intrinsecam necessitatem essendi quam ex se habet. Quanta ergo ordo & regimen vniuersi non requirit plura principia prima, tamen si aliunde non repugnaret esse plures Deos, inde concludi non posset illos non esse: quia dici posset esse ex se, & propter se, etia si ad regimen vniuersi vnus sufficeret. Sicut de multitudinem personarum in vna diuinitate nos dicimus, per se quidem non fuisse necessaria ad creationem vniuersi, nihilominus tamen ex intrinseca necessitate & infinitate, dari in Deo multitudine personarum non propter aliud, sed propter se.

Quocirca ex solis effectibus Dei non videtur posse immediatè demonstrari concludi esse tantu vnu Deum sed sola quasi negatiue, ex illis non ostendi nisi vnum Deum, quia vnus ad omnia sufficit: non tamè hoc satis est ad positum demonstranda vitate Dei, sed oportet offendere repugnare, diuina natura multiplicari. Vnde, quia hoc non videtur esse effectibus colligende quidam Theologi simpliciter occasionem negandi, posse hoc demonstrari ratione naturali: quia ratio naturalis solum ex effectibus sumi potest. Sicut in exemplo dicto de Trinitate personarum, ex effectibus naturalibus ostendi potest ad illos non esse necessariam multitudinem personarum in primo principio, inde tamen non recte concluderetur tale multitudinem in re non esse. Sed haec sententia merito ab alijs Theologis rejicitur: eadem enim est ratio de esse, & de vitate Dei: vnde sicut illa demonstrari potest, ita & haec. Et praeterea quauis deus vnus ex effectibus immediatè non concludi Deum esse tantu vnu, mediate tamen concludi potest, quia nihil ex effectibus demonstratur de Deo aliqua proprietate, ex qua concludi potest repugnare enti haberi tale proprietatem multiplicari. Haec autem proprietate praecipue ac maxime est esse ens per se necessarium.

Tertia ergo praecipua ratio fit formati potest, Deus est ens per se necessarium, vt ex communi notione Dei constat, & ex supra dictis: sed entia necessaria repugnatae multiplicari: ergo & Deus vnus.

Dicitur fortasse, ens ita per se necessarium vt sit prolixius in productum non posse multiplicari, & hoc ad summum probari ex superioribus dictis: ens autem simpliciter necessarium per productionem vnus ab alio non repugnare multiplicari, quia ens vnum sit ab alio, si hoc ex necessitate producat, & illud ex necessitate producat, vniuersi: erit ens necessarium: hoc autem satis esse vt detur pluralitas Deorum. Na fit tale ens ex necessitate productum ab alio, si in se non est perfectu sicut illud, tam erit Deus sicut illud: non est autem demonstratu esse impossibile, huiusmodi ens

III.

mod. 1

V.

Ocham! Gab. & alij in r.

D. Tho. 1. p. q. 11. a. 3 & r. con. gent. c. 42 Durand. Scot. & alij in r. d. Manf. 45

VI.

VII.